

JUDr. PAVEL BLAŽEK, Ph.D.

MINISTR SPRAVEDLNOSTI ČR

V Praze dne
Čj. 320/2012-OD-SPZ

Nejvyšší soud ČR
Burešova 20
657 37 BRNO

Věc: obv. zemřelý L. M. - stížnost pro porušení zákona

Příloha: rehabilitační spis bývalého VOS v Hradci Králové sp. zn. 2 Rtv 4/91
ověřená kopie rozsudku býv. NVS v Hradci Králové ze dne 23.10.1950, sp. zn. Vt
276/50-II.

Podle § 266 odst. 1 trestního řádu podávám ve prospěch obviněného L. M.

stížnost pro porušení zákona

proti usnesení bývalého Vojenského obvodového soudu v Hradci Králové ze dne 7.11.1991,
sp. zn. 2 Rtv 45/91, které nabylo právní moci dne 30.11.1991.

Rozsudkem bývalého Nižšího vojenského soudu v Hradci Králové ze dne 23.10.1950,
sp. zn. Vt 276/50-II., byl obv. L. M. uznán vinným trestným činem vyhýbání se služební
povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) trestního zákona č. 86/1950 Sb., kterého se jmenovaný
dopustil tím, že ode dne nástupu vojenské služby u vojenského útvaru 9129 odmítal
vykonávat svoje služební povinnosti odvolávaje se na své náboženské přesvědčení, které mu
prý zakazuje vojenskou službu vykonávat. Za to mu byl uložen nepodmíněný trest odnětí
svobody v trvání 18 měsíců, do jehož trvání byla započtena vazba od 1.10.1950 do

23.10.1950, kdy obviněný do výkonu uloženého trestu odnětí svobody nastoupil. Citovaný rozsudek nabyl právní moci dne 27.10.1950.

Dne 6.12.1990 byl doručen bývalému Vojenskému obvodovému soudu v Hradci Králové návrh ods. L. M. na soudní rehabilitaci. Podle návrhu bylo důvodem jeho odsouzení odepření vojenské služby pro náboženské přesvědčení.

Ve veřejném zasedání konaném dne 7.11.1991 podle § 4 písm. c) zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů, bylo bývalým Vojenským obvodovým soudem v Hradci Králové vydáno usnesení pod sp. zn. 2 Rtv 4/91, jímž byl rozsudek bývalého Nižšího vojenského soudu v Hradci Králové ze dne 23.10.1950, sp. zn. Vt 276/50-II., podle a § 14 odst. 1 písm. f) zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění pozdějších předpisů (dále jen rehabilitační zákon), zrušen ve výroku o trestu a současně byla zrušena i všechna další rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Soud v odůvodnění usnesení konstatoval, že v původním řízení byl správně zjištěn skutkový stav případu, který byl soudem také správně právně kvalifikován, ale trest uložený v původním řízení byl ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti činu pro společnost, když přicházelo v úvahu uložení mírnějšího trestu. Citované usnesení nabylo právní moci dne 30.11.1991.

Následně bývalý Vojenský obvodový soud v Hradci Králové podle § 15 odst. 1 rehabilitačního zákona projednal trestní věc obv. L. M. v novém hlavním líčení, které se konalo dne 12.3.1992. Hlavní líčení vyústilo ve vyhlášení rozsudku ze dne 12.3.1992, sp. zn. 2 Rtv 4/91, jímž při nezměněném výroku o vině rozsudku býv. Nižšího vojenského soudu v Hradci Králové ze dne 23.10.1950, sp. zn. Vt 276/50-II., odsoudil obviněného podle § 270 odst. 1 tr. zákona k trestu odnětí svobody v trvání 6 měsíců s podmíněným odkladem výkonu trestu na zkušební dobu 1 roku.

Proti citovanému rozsudku obviněný sám i prostřednictvím ustanoveného obhájce podal odvolání. Bývalý Vyšší vojenský soud v Táboře projednal odvolání dne 16.4.1992 ve veřejném zasedání, které vyústilo ve vyhlášení usnesení ze dne 16.4.1992, sp. zn. 2 Rtv 17/92, jímž rozhodl podle § 257 písm. b), § 223 odst. 1 a § 11 odst. 1 písm. a) tr. řádu tak, že napadený rozsudek býv. Vojenského obvodového soudu v Hradci Králové ze dne 12.3.1992, sp. zn. 2 Rtv 4/91, v celém rozsahu zrušil a trestní stíhání L. M. pro trestný čin vyhýbání se služební povinnosti podle § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona č. 86/1950 Sb., jehož se měl dopustit tím, že ode dne nástupu vojenské služby u v.ú. 9129 odmítal vykonávat své služební povinnosti odvolávaje se na své náboženské přesvědčení, které mu zakazuje vykonávat vojenskou službu, zastavil, protože se na toto jednání vztahuje čl. V rozhodnutí prezidenta republiky o amnestii ze dne 9.5.1960.

Po doručení tohoto usnesení o zastavení trestního stíhání obv. L. M. písemným podáním ze dne 29.4.1992 požádal býv. Vojenský obvodový soud v Hradci Králové, aby pokračoval v řízení (§ 15 odst. 3 rehabilitačního zákona).

Na základě této žádosti bývalý Vojenský obvodový soud v Hradci Králové konal dne 11.6.1992 nové hlavní líčení, které vyústilo ve vyhlášení rozsudku ze dne 11.6.1992, sp. zn. 2 Rtv 4/91, kterým soud podle § 227 tr. řádu rozhodl tak, že obviněnému se při nezměněném výroku o vině rozsudku býv. Nižšího vojenského soudu v Hradci Králové ze dne 23.10.1950, sp. zn. Vt 276/50-II., trest neukládá. Citovaný rozsudek nabyl právní moci dne 3.7.1992.

Jak je zřejmé z odůvodnění naposledy citovaného rozsudku, bývalý Vojenský obvodový soud v Hradci Králové vycházel z výsledků dokazování v původním řízení, byť

měl k dispozici pouze ověřenou kopii rozsudku Nižšího vojenského soudu v Hradci Králové, a dospěl k závěru, že pro účely tohoto řízení postačí v tomto směru odkázat na znění skutku tak, jak je uvedeno ve výrokové části původního odsuzujícího rozsudku. Z původního rozsudku tak zůstal nedotčen výrok o vině. Vzhledem k rozhodnutí býv. Vyššího vojenského soudu v Táboře, kterým bylo obviněnému vyhlášeno rozhodnutí o amnestii, na jejímž základě bylo jeho trestní stíhání zastaveno, soud v souladu s § 227 tr. řádu obviněnému trest neuložil.

Výše citovaným usnesením bývalého Vojenského obvodového soudu v Hradci Králové ze dne 7.11.1991 sp.zn. 2 Rtv 4/91 a v řízení, které mu předcházelo, byl v neprospěch obviněného L. M. porušen zákon v ustanoveních § 1 odst. 1, 2 rehabilitačního zákona a v ustanovení § 2 odst. 5, 6 tr. řádu, v tehdy účinném znění, ve vztahu k ustanovení § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona č 86/1950 Sb.

Podle § 1 odst. 1 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb., bylo účelem zákona o soudní rehabilitaci zrušení odsuzujících soudních rozhodnutí za činy, které v rozporu s principy demokratické společnosti respektující občanská politická práva a svobody zaručené ústavou a vyjádřené v mezinárodních dokumentech a v mezinárodních právních normách zákon označoval za trestné, umožnit rychlé přezkoumání případů osob protiprávně odsouzených v důsledku porušování zákonitosti na úseku trestního řízení, odstranit nepřiměřené tvrdosti v používání represe, zabezpečit neprávem odsouzeným osobám společenskou rehabilitaci a přiměřené hmotné odškodnění a umožnit ze zjištěných nezákonností vyvodit důsledky proti osobám, které platné zákony vědomě nebo hrubě porušovaly.

Podle § 1 odst. 2 citovaného zákona o soudní rehabilitaci činy, které směřovaly k uplatnění práv a svobod občanů zaručených ústavou a vyhlášených ve Všeobecné deklaraci lidských práv a v navazujících mezinárodních paktech o občanských a politických právech, byly československými trestními zákony prohlášeny za trestné v rozporu s mezinárodním právem a mezinárodním právem odporovalo také jejich stíhání a trestání.

Podle § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona č. 86/1950 Sb., kdo se úmyslně vyhne plnění služební povinnosti nebo služebního úkonu tím, že padělá listinu, předstírá nemoc, použije jiného úskoku nebo se odvolává na náboženské nebo jiné přesvědčení, bude potrestán odnětím svobody na šest měsíců až pět let.

Podle § 2 odst. 5 tr. řádu, v tehdy účinném znění, orgány činné v trestním řízení postupují tak, aby byl zjištěn skutečný stav věci, a při svém rozhodování z něho vycházejí. Objasňují se stejnou pečlivostí okolnosti svědčící proti obviněnému jako i okolnosti, které svědčí v jeho prospěch, a provádějí v obou směrech důkazy, nevyčkávajíce návrhu stran. Doznání obviněného nezbavuje orgány činné v trestním řízení povinnosti přezkoumat a všemi možnými prostředky ověřit všechny okolnosti případu.

Podle § 2 odst. 6 tr. řádu orgány činné v trestním řízení hodnotí důkazy podle svého vnitřního přesvědčení založeného na pečlivém uvážení všech okolností případu jednotlivě i v jejich souhrnu.

Těmito ustanoveními se však bývalý Vojenský obvodový soud v Hradci Králové při rehabilitačním řízení důsledně neřídil.

Jak vyplynulo z obsahu trestního spisu vedeného bývalým Vojenským obvodovým soudem v Hradci Králové pod sp. zn. 2 Rtv 4/91, soud vzal za základ svých skutkových zjištění ta zjištění, která v původním řízení učinil bývalý nižší vojenský soud, byť soud

rozhodující o soudní rehabilitaci byl obviněným informován, že důvodem odmítnutí vojenské služby obviněným bylo jeho náboženské přesvědčení, neboť byl členem společnosti Svědků Jehovových. Přesto z tohoto zjištění nevyvodil adekvátní právní závěry, ponechal beze změny výrok o vině z původního rozsudku nižšího vojenského soudu a při zachování právní kvalifikace jednání obviněného jako trestného činu podle § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona č. 86/1950 Sb. obviněnému uložil pouze podmíněný trest odnětí svobody. Soud tak pominul jednak ústavní právo obviněného na svobodu svědomí, která mu byla zaručena v čl. 15 odst. 1 Ústavy 9. května z roku 1948, provedené ústavním zákonem č. 150/1948 Sb., jakož i svobodu svědomí, kterou zaručoval čl. 18 Všeobecné deklarace lidských práv. Deklarovanou svobodu svědomí tehdy platná ústava negovala v čl. 34 odst. 2, pokud stanovila každému občanu povinnost konat vojenskou základní službu, navíc v době, kdy nebyla ústavně stanovena alternativa k výkonu této vojenské základní služby pro případ, že by její výkon vedl k popření náboženského přesvědčení jednotlivce.

Uplatňování základních lidských práv a svobod nemůže být považováno za trestný čin z důvodu absence protiprávnosti. Historicky ustálené a kontinuální chápání svobody svědomí jako absolutního práva, tj. nezrušitelného běžným zákonem, bylo přerušeno teprve tzv. Ústavou 9. května, což ovšem z pohledu dnes platných ústavních kautel nelze akceptovat, zejména jsou-li k dispozici zvláštní procesní prostředky k nápravě těchto „starých křivd“. Jestliže bývalý Vojenský obvodový soud v Hradci Králové ponechal bez náležité pozornosti výrok o vině rozsudku býv. Nižšího vojenského soudu v Hradci Králové ze dne 23.10.1950, sp.zn. Vt 276/50-II., pak provedl rehabilitační řízení zcela nedůsledně a bez ohledu na dnes platné konstitutivní hodnoty a principy demokratického právního státu tak, jak jsou vyjádřeny v ústavním pořádku České republiky, což není přípustné (srov. nálezný pléna Ústavního soudu pod sp. zn. Pl. ÚS 42/2002).

Vzhledem ke shora uvedeným skutečnostem proto **navrhují**, aby Nejvyšší soud České republiky:

1. podle § 268 odst. 2 tr. řádu vyslovil, že usnesením bývalého Vojenského obvodového soudu v Hradci Králové ze dne 7.11.1991, sp. zn. 2 Rtv 4/91, a v řízení předcházejícím, byl porušen zákon v ustanoveních § 1 odst. 1, 2 zákona č. 119/1990 Sb., o soudní rehabilitaci, ve znění zákona č. 47/1991 Sb., a § 2 odst. 5, 6 tr. řádu, v tehdy účinném znění, ve vztahu k ustanovení § 270 odst. 1 písm. b) tr. zákona č. 86/1950 Sb., v neprospěch obv. zemř. L. M.,
2. podle § 269 odst. 2 tr. řádu napadené usnesení bývalého Vojenského obvodového soudu v Hradci Králové ze dne 7.11.1991, sp. zn. 2 Rtv 4/91, zrušil a dále zrušil všechna další rozhodnutí na zrušený rozsudek obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu, zejména pak rozsudek býv. Vojenského obvodového soudu v Hradci Králové ze dne 11.6.1992 sp.zn. 2 Rtv 4/91
3. a dále postupoval podle § 270 odst. 1 tr. řádu a přikázal Okresnímu soudu v Hradci Králové, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl, případně postupoval podle § 271 odst. 1 tr. řádu a sám ve věci rozhodl.

Nejvyšší soud vyhověl dne 21.11.2012 pod sp.zn. [3 Tz 76/2012](#)